

جمهوری اسلامی ایران

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه

مدیریت حوزه علمیه استان قم

رساله علمی سطح ۳

بررسی ظرفیت‌ها و نقش حوزه علمیه در مواجهه با نفوذ فرهنگی

راهنما: استاد ابراهیمی پور

مشاور: استاد میرسپاه

محقق: محمد گروسی

چکیده

نفوذ فرهنگی حربه‌ای جدید از طرف استکبار جهانی است که از تهاجم سرد بر سرزمین اسلامی ایران ناامید شده است. این حربه به‌عنوان به‌روزترین روش استعمار جهانی، دارای پیچیدگی بسیار بوده و علاوه بر ابعاد گسترده‌ای که دارد، از ابزارهای متنوع و جدیدی بهره می‌گیرد و اهداف سیاسی، فرهنگی و اقتصادی را که همه در راستای سلطه تمام‌عیار به ممالک اسلامی هستند دنبال می‌کند و با تمام توان، فرهنگ و نظام اسلامی را باهدف استحاله تدریجی مورد هجوم قرار داده است، به‌طوری‌که رهبری معظم بااحساس خطر عظیم این تهاجم به‌کرات در سال‌های اخیر نسبت به خطر آن هشدار داده و مردم و مسئولین امر را به تقابل متناسب با آن فراخوانده‌اند.

پژوهش حاضر با روش توصیفی و تحلیلی و با تبیین اهداف، ابعاد، ابزار و آثار نفوذ فرهنگی، باهدف تبیین اهمیت و ضرورت این مسئله برای حوزه و بیان ظرفیت‌ها و نقش‌های حوزویان در مقابله با این حربه به نگرارش درآمده است.

حوزه علمیه که مادر نظام اسلامی و پاسبان اصلی فرهنگ اسلامی است، نقش اساسی در صیانت از فرهنگ اسلامی جامعه دارد که با شناخت و توجه به ظرفیت‌های منحصربه‌فردی همچون ظرفیت سیاسی-اجتماعی، و علمی-معرفتی که از اخلاق و عرفان و فقه پویا، تا منابع انسانی و مردمی بودن روحانیت را شامل می‌شود، می‌تواند با ایجاد تشکیلات و مدیریت منسجم و اصلاح ساختارها و ایجاد اتحاد میان نیروها و تربیت مدیران فرهنگی و تعامل با نخبگان کشور، اقتدار فرهنگی به وجود آورده و مهندسی فرهنگ کشور را بر عهده بگیرد و با آموزش به طلاب و مردم و استفاده از شیوه‌های مناسب تبلیغی و ارائه الگوهای مناسب، اوقات فراغت جامعه را مدیریت کرده و بسیج عمومی برای مقابله با نفوذ فرهنگی به وجود آورد و همچنین از هر نوع انزوا که گاهی به آن مبتلا می‌شود، خارج شود و جایگاه خود را در صیانت از فرهنگ اسلامی پیدا کند.

کلیدواژه

فرهنگ، نفوذ، نفوذ فرهنگی، حوزه علمیه

فهرست مطالب

۱	بخش اول: کلیات و مفاهیم
۲	مقدمه
۳	بیان مسئله
۴	اهمیت موضوع
۵	سؤال های تحقیق
۵	پیشینه تحقیق
۷	ضرورت تحقیق
۸	روش تحقیق
۱۰	مفاهیم
۱۱	فرهنگ
۱۲	نفوذ فرهنگی
۱۴	حوزه علمیه
۱۵	ظرفیت
۱۶	نقش
۱۸	ادبیات نظری
۱۹	اهمیت فرهنگ و سیاست گذاری فرهنگی
۲۱	تاریخچه نفوذ فرهنگی
۲۵	مراحل و ابعاد نفوذ
۲۷	ابزار نفوذ
۲۸	موارد ابزار

۲۸	رسانه
۳۰	هنر
۳۰	مدارس و دانشگاه‌ها
۳۱	افراد
۳۱	الف: مسئولین و مدیران
۳۲	ب: روحانیون
۳۲	ج: زنان و دختران جامعه
۳۳	د: جوانان
۳۴	اهداف و آثار نفوذ فرهنگی
۳۶	اهداف اقتصادی
۳۷	اهداف سیاسی
۳۸	الف: جدایی دین از سیاست
۳۹	ب: جدایی مردم از روحانیت
۴۰	ج: تخریب جایگاه ولایت فقیه
۴۱	د: مقابله و مصادره انقلاب اسلامی
۴۲	اهداف فرهنگی
۴۳	الف: نابودی باورها، ارزش‌ها و مبارزه با یقین
۴۴	ب: جاهل نگه داشتن مردم
۴۵	ج: تضعیف نیروی جوانی و جوانان
۴۶	د: تضعیف نهاد خانواده
۴۹	بخش دوم: ظرفیت‌های حوزه علمیه در مقابله با نفوذ فرهنگی
۵۰	فصل اول: ظرفیت‌های علمی و معرفتی

- گفتار اول: ظرفیت‌های علمی (علوم نظری)..... ۵۲
- الف: علم کلام..... ۵۳
- ب: فلسفه..... ۵۴
- ج: عرفان..... ۵۵
- گفتار دوم: ظرفیت‌های علمی (علوم عملی)..... ۵۶
- الف: فقه و حقوق..... ۵۶
- ب: اخلاق..... ۵۸
- ج: سیاست مُلّان و تدبیر منزل..... ۵۹
- فصل دوم: ظرفیت‌های سیاسی و اجتماعی..... ۶۳
- گفتار اول: ظرفیت‌های سازمانی و تشکیلاتی..... ۶۵
- گفتار دوم: ظرفیت‌های حکومتی..... ۶۶
- گفتار سوم: منابع انسانی..... ۶۸
- الف: ولی فقیه..... ۷۰
- ب: مراجع..... ۷۳
- ج: فضلا و طلاب..... ۷۳
- گفتار چهارم: مردمی بودن روحانیت شیعه..... ۷۴
- گفتار پنجم: مشاهد مشرفه و مناسبت‌ها..... ۷۷
- مشاهد مشرفه معصومین (ع)..... ۷۷
- مساجد..... ۷۸
- ماه محرم..... ۷۸
- پیاده‌روی ایام اربعین و سفر راهیان نور..... ۷۹
- بخش سوم: نقش حوزه علمیّه در مواجهه با نفوذ فرهنگی..... ۸۱

نسبت حوزه با نفوذ فرهنگی	۸۲
نقش روحانیت در نظام اسلامی	۸۳
فصل اول: نقش سازمانی	۸۵
گفتار اول: ایجاد تشکیلات منسجم	۸۶
گفتار دوم: اصلاح ساختارها	۸۸
گفتار سوم: مدیریت منسجم	۹۰
گفتار چهارم ایجاد اتحاد میان نیروها	۹۱
گفتار پنجم: تربیت مدیران و نیروهای کارآمد و متعهد برای تصدی پست‌های فرهنگی ۹۴	
گفتار ششم: مهندسی فرهنگی جامعه (سیاست‌گذاری فرهنگی)	۹۶
گفتار هفتم: ایجاد اقتدار فرهنگی	۱۰۰
گفتار هشتم: حفظ انقلابی‌گری در جامعه و حوزه و ممانعت از سکولار و عرفی شدن آن‌ها	۱۰۲
انقلابی‌گری	۱۰۲
سکولاریسم	۱۰۳
انقلابی‌گری حوزه	۱۰۴
عرفی شدن	۱۰۶
عرفی شدن حوزه	۱۰۷
گفتار نهم: جلوگیری از نفوذ دشمن به حوزه علمیه	۱۰۹
گفتار دهم: تعامل حوزه با نخبگان کشور	۱۱۳
وحدت حوزه و دانشگاه	۱۱۶
اتحاد مردم و روحانیت	۱۱۷
گفتار یازدهم: نقش مسئولین حوزه در ساماندهی طلاب	۱۲۰
فصل دوم: نقش آموزشی حوزه علمیه	۱۲۳

۱۲۵	گفتار اول: محتوا و تکنولوژی آموزشی
۱۲۱	محتوای علمی در دانشگاه
۱۲۹	گفتار دوم: آموزش طلاب
۱۳۰	گفتار سوم: آموزش مردم
۱۳۰	تبیین فلسفه عقاید و سبک زندگی دینی و آثار آن
۱۳۳	تبیین فلسفه و آثار نظام اسلامی، ولایت فقیه و شخص ولی فقیه
۱۳۳	ولایت فقیه
۱۳۵	دستاوردهای مردم سالاری دینی و حکومت ولایت فقیه
۱۳۵	خودباوری
۱۳۵	استقلال
۱۳۶	ظهور نهضت‌های آزادی‌بخش
۱۳۶	بیداری اسلامی
۱۳۱	تبیین آثار نفوذ فرهنگی
۱۳۹	آموزش دشمن‌شناسی
۱۴۱	ابزارهای دشمنی
۱۴۲	آموزش روش مقابله با دشمن
۱۴۵	فصل سوم: نقش تبلیغی حوزه علمیه
۱۴۷	گفتار اول: شیوه‌های تبلیغی
۱۴۹	گفتار دوم: بسیج عمومی برای مقابله و تهاجم متقابل
۱۵۱	گفتار سوم: ارائه الگوهای مناسب
۱۵۳	گفتار چهارم: مساجد، مشاهد مشرفه و مناسبت‌ها
۱۵۳	الف: مساجد

ب: مشاهد مشرفه و مناسبت‌ها.....	۱۵۶
گفتار پنجم: مدیریت اوقات فراغت جامعه.....	۱۵۶
گفتار ششم: احیاء و اجرای امر به معروف و نهی از منکر.....	۱۵۹
راه‌اندازی امر و نهی دسته‌جمعی.....	۱۶۳
خاتمه.....	۱۶۵
نتیجه‌گیری.....	۱۶۵
پیشنهادها.....	۱۶۸
فهرست منابع و مآخذ.....	۱۷۱